

TIETOMYLLYTYS

TIETOTEKNIKKAKOULUTUSHANKE VILJELIJÖILLE

1.2.2002 – 31.12.2002

LOPPURAPORTTI

Koulutus- ja kehittämiskeskus PohjanTähti

19.2.2003

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	3
1.1 HANKKEEN TAUSTAA.....	3
1.2 HANKKEEN TAVOITE.....	3
1.3 HANKKEEN KOHDERYHMÄ JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	3
2 HANKKEEN KUVAUS	3
2.1 VASTUULLINEN TOTEUTTAJA.....	3
2.3 OHJAUSRYHMÄN KOKOONPANO.....	4
2.4 RAHOITTAJAT	4
3 KESKEISET TOIMENPITEET	4
3.1 TIEDOTTAMINEN	4
3.2 TIETOTEKNIKKAKOULUTUS	5
3.3 KARTOITUS VIJELIÖIDEN KONE- JA LAITEKANNASTA SEKÄ OHJELMISTOTARPEISTA.....	6
4 TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN	6
4.1 LAADULLISET TAVOITTEET JA TULOKSET.....	6
4.1.1 <i>Koulutuksen palaute</i>	6
4.2 MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET JA TULOKSET.....	7
5. HANKKEEN TALOUS	7
5.1 RAHOITUSSUUNNITELMA	7
5.2 HANKKEEN TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET VÄLIRAPORTIN, LOPPURAPORTIN JA KOKO HANKKEEN AJALTA:	8
5.3 KUSTANNUSSUUNNITELMASSA PYSYMINEN.....	9
6 YHTEENVETO JA HANKKEEN JATKOTOIMENPITEET	9
6.1 HANKKEEN TUOMAT LISÄEDUT	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
7. LIITTEET	9

1 Johdanto

1.1 Hankkeen taustaa

Tietomyllytys –koulutushanke on syntynyt Pudasjärven kunnan maataloustoimen aloitteesta sekä alueen viljelijöiden tarpeesta saada ajanmukaista tietoa maatalatalouksien tietotekniikan mahdollisuuksista. Pudasjärven alueella maatilayrittäjät ovat kohderyhmä, joille ei tarpeisiin räätälöityä koulutusta ole aikaisemmin järjestetty. Pudasjärven maataloustoimisto järjesti alueen viljelijöille kyselyn maatilayritysten ATK- taidoista ja koulutushalukkuudesta keväällä 2001. Kyselyssä kartoitettiin myös maatalojen sen hetkinen tietotekninen kone- ja ohjelmistokanta. Kyselyn perusteella ilmeni, että alueella oli selvä tarve kohderyhmän tietotekniseen kouluttautumiseen.

Hankkeen tuottamasta koulutuksesta hyötyvät ensisijaisesti viljelijät. Hankkeen tuottamaa paikallista osaamista voi jatkossa hyödyntää kohdentamalla koulutusta seutukunnan alueen viljelijöille samantyyppisen hankkeen muodossa. Viljelijöiden kone- ja ohjelmistotarpeista ovat luonnollisesti kiinnostuneita yhteistyöorganisaatiot; alan palveluja tarjoavat yritykset ja ohjelmantoimittajat.

1.2 Hankkeen tavoite

Hankkeen päätavoitteena on lisätä Pudasjärvesten maatilayrittäjien tietoteknistä ammattiosaamista. Hankkeen myötä maatilayrittäjillä on mahdollisuus kehittää ja laajentaa tietotekniikan käyttöä omassa toiminnassaan sekä saada tarvittavaa opastusta ja neuvontaa kaikissa tietotekniikkaan liittyvissä asioissa. Koulutuksen jälkeen viljelijät suoriutuvat itsenäisesti yritystoimintaansa liittyvistä tiedonkäsittelytehtävistä. Koulutusjakson jälkeen viljelijöillä on paremmat valmiudet oman ammattiosaamisensa kehittämiseen tietotekniikan avulla, esimerkiksi verkko-oppimisen näkökulmasta.

1.3 Hankkeen kohderyhmä ja toimintaympäristö

Hankkeen kohderyhmänä ovat Pudasjärvellä toimivat maatilayrittäjät. Hankkeen aikana järjestettävään tietotekniikkakoulutukseen osallistuu 20 viljelijää, joista 16 on naisia. Hankkeen kouluttajatahona toimii kehittämis- ja koulutuskeskus PohjanTähti. Hankkeessa toimii kolme henkilöä osa-aikaisesti; hankkeen vetäjä ja kaksi ATK-kouluttajaa.

Maatalatalouksien erityisohjelmistoja tuottavat yritykset (ohjelmantoimittajat) toimivat tärkeänä yhteistyötahona hankkeen aikana.

2 Hankkeen kuvaus

Tietomyllytys - koulutushanke on Pudasjärven kunnan, kehittämis- ja koulutuskeskus PohjanTähden koulutushanke, joka palvelee Pudasjärven alueen viljelijöitä. Hankkeen toteutusaika on 1.2 – 31.12.2002.

2.1 Vastuullinen toteuttaja

Pudasjärven kunta, kehittämis- ja koulutuskeskus PohjanTähti

2.2 Hankkeen yhteyshenkilöt

Hankkeen vetäjä:
Sari Juusola, koulutussuunnittelija
Kehittämisen- ja koulutuskeskus PohjanTähti
p. 08-8202 386
fax. 08-823 456
sari.juusola@pudasjarvi.fi

Hannu Nissi, maaseutuasiainjohtaja
Pudasjärven kunta
p. 08-8202 245
hannu.nissi@pudasjarvi.fi

Matti Matero, yksikön johtaja
Kehittämisen- ja koulutuskeskus PohjanTähti
p. 08-8202 386
fax. 08-823 456
matti.matero@pudasjarvi.fi

2.3 Ohjausryhmän kokoonpano

Hankkeen valvonnasta ja ohjauksesta vastaavaan ohjausryhmään kuuluvat seuraavat hankkeessa mukana olevien tahojen edustajat:

Pudasjärven kunta
PohjanTähti
Pudasjärven tuottajayhdistys ry
JoMMa ry
TE-keskus

Hannu Nissi
Sari Juusola
Kari Peuraniemi
Tauno Laurila
Lea Rankinen

Puheenjohtaja
Sihteeri

2.4 Rahoittajat

Hankkeen julkisen rahoituksen osuudesta vastaavat TE-keskus, JoMMa -toimintaryhmä sekä Pudasjärven kunta. Yksityinen rahoitusosuus koostuu osallistujien suorittamasta koulutuksen osallistumismaksusta. Hanke kuuluu toimintalinjaan 2 (maaseutu) ja toimenpidekokonaisuuteen 2.3 (koulutus), JoMMa toimintaryhmä. Hankkeen päärahoitusmuoto on EMOTR-O.

3 Keskeiset toimenpiteet

3.1 Tiedottaminen

Hanke käynnistyi helmikuussa alueen viljelijöille suunnatulla koulutustiedotteella. Suoramarkkinointi tavoitti 100 % maanviljelijöistä sekä kaikki alueen maatalouslomitusyössä vakituisesti toimivat. Paikallislehti Iijokiseudussa julkaistiin ilmoitus hankkeen koulutuksesta. Hankkeen käynnistyessä paikallislehdessä tiedotettiin hankkeen alkamisesta. Koulutuksen edetessä paikallislehdessä julkaistiin artikkeli hankkeesta. Hankkeen etenemisestä on tiedotettu koulutukseen osallistujille ja sidosryhmille postitse ja sähköpostitse.

Hankkeen www -sivut ovat nähtävillä osoitteessa
www.pudasjarvi.fi/pohjantahti/hanket/tietomyllytys/index.html.

3.2 Tietotekniikkakoulutus

Hankkeen aikana toteutettiin 34 päivää kestävä koulutusjakso.

Ajanjaksolla 4.2 - 26.4.2002 koulutushanketta toteutettiin seuraavasti:

Koulutuspäiviä toteutettiin yhteensä 20. Koulutukseen osallistui 20 oppilasta. Tästä koostuu yhteensä 400 oppilastyöpäivää. Koulutukseen osallistuvien oppilaiden osallistumisprosentti oli kiitettävä. Koulutuspäiviä oli keskimäärin kaksi / viikko. Koulutus toteutettiin lähiopetuksena, sekä PohjanTähdessä että Sarakylän koululla.

Koulutuksen sisältö;

Erytisyohjelmien perusteet -osiossa tutustuttiin tietokonelaitteistoon ja tietotekniikan perusteisiin. Koulutusosion toteutti PohjanTähti.

Tietotekniikan perussovellusten tehokas hyödyntäminen ja soveltaminen maatilayritysten tarpeisiin - osiossa tutustuttiin tekstinkäsittelyyn, taulukkolaskennan ja esitysgrafiikkaohjelmien hyödyntämiseen maatilayrityksen toiminnassa. Tähän osioon liittyi myös ohjelmien yhteiskäyttö -kurssi. Koulutusosion toteutti PohjanTähti.

Tietoverkkojen hyödyntäminen maatilayritysten toiminnassa - osiossa tutustuttiin internetin ja sähköpostin mahdollisuuksiin. Koulutusosion toteuttivat PohjanTähti ja MTK:n edustaja Onerva Hintikka.

Tietoturva -osiossa tarkasteltiin mm. internetin käytön lisääntymisen tuomia tietoturvariskejä sekä haettiin niihin ratkaisuja maatilayrityksen näkökulmasta. Koulutusosion toteutti PohjanTähti.

Pankkiohjelmien käyttö -osiossa asiaa tarkasteltiin maatilayrityksen tarpeiden näkökulmassa vertaillen eri pankkilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia. Koulutusosion kouluttajina toimivat Pudasjärven Osuuspankin ja Nordea -pankin edustajat.

Tietotekniikkainvestoinnit mautiloilla -jaksossa tarjottiin mahdollisuus tilakohtaiseen konsultointiin laite- ja ohjelmahankinnoissa sekä ongelmatilanteissa. Maatilakohtaisten käyntien yhteydessä kartoitettiin tilan tietotekniikan nykyinen käyttö, tilalla käytössä olevat laitteistot ja ohjelmistot sekä tilan tietotekniikkatarpeet. Erytyypisiä konsultointeja tehtiin pyynnöstä 10 tilalle. Tilanteen mukaan viljelijää opastettiin heti PohjanTähden asiantuntijan toimesta tai järjestettiin tarvittavaa opastusta erikseen sovittuna ajankohtana. Konsultointi on ollut viljelijöille maksutonta. Maatilakohtaisilla konsultoinneilla on merkittävä osuus jatkossa hankkeen toiminnassa

Yrityskäynti ajoitettiin kurssijakson lopulle. Yrityskäynnin aiheena oli tutustuminen tietoteknistettyyn mautilaan. Kohteena oli Jukka ja Sinikka Leinosen mautila Simossa.

Koulutus toteutui lähes alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Pankkiohjelmat -osio toteutettiin alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen jo keväällä. Pankkiohjelmien käyttö liittyy olennaisesti tietoverkkojen hyödyntäminen –koulutusosioon, joten sen luonnollinen sijoituspaikka oli tämän osion yhteydessä.

Ajanjaksolla 31.10 – 30.12.2002 koulutushanketta toteutettiin seuraavasti:

Koulutuspäiviä toteutettiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti yhteensä 14. Koulutukseen osallistui 20 oppilasta. Koulutukseen osallistuvien oppilaiden osallistumisprosentti oli kiitettävä (Liite 1, koulutuksen osallistuja- ja läsnäololista). Koulutuspäiviä oli keskimäärin kaksi / viikko. Koulutusten sisällöt koostuivat maatilatalouksien erityisohjelmista (13 pv) sekä laite- ja ohjelmistohankinnoista (1 pv).

Koulutuksen toinen osio käynnistyi lokakuussa 2002. Syksyn koulutusjakson sisältöön kuuluivat seuraavat osiot: Tietotekniikan erikoissovellukset maataloudessa –osio käsitti erilaisten mautiloilla käytettävien ammattiohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia käytännön tapaus-esimerkkien ja harjoitusten

avulla. Osallistujajoukon mielenkiinto määritteli tämän osakokonaisuuden täsmällisen sisällön. Opiskeltavia sovellusalueita ovat mm. viljelyohjelmat, metsäohjelmat sekä laskentakeskuksen ohjelmat.

Syksyn 2002 aikana koulutettiin seuraavat ohjelmat:

Suonentieto: Maatalousneuvos ja Agrineuvos, yhteensä 4 pv, kouluttajana Marja Haataja. Softsalo: Peltotuki Pro, Tilituki Pro sekä Nutikka, yhteensä 3 pv, kouluttajana Pekka Mattila. Maatalouskeskusten liitto: Ammu, Märe, Wakka ja Wisu –ohjelmat, yhteensä 6 pv, kouluttajina MKL:n Kyllikki Lumijärvi, Alpo Törmänen ja Risto Jokela.

Koulutus toteutui alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Liitteenä toteutunut aikataulu- ja koulutussuunnitelma (liite 2).

3.3 Kartoitus viljelijöiden kone- ja laitekannasta sekä ohjelmistotarpeista

Ennen hanketta toteutetun koulutuskyselyn lisäksi viljelijöiden koulutustarvetta kartoitettiin edelleen hankkeen aikana. Koulutuksen sisältöä räätälöitiin koulutuksen aikana kohderyhmän mukaisesti koulutuksen kartoituskyselyjen sekä palautekyselyjen muodossa.

Kesällä 2002 koulutukseen osallistuville maatilayrittäjille tehtiin kysely (liite 3). Tämän kyselyn avulla selvitettiin paitsi syksyn 2002 koulutuksen käytänteitä (ajankohdat, koulutuspaikat), myös maatilojen tämänhetkiset ja suunnitellut ohjelmistokannat sekä koulutustarve erityisohjelmistojen suhteen. Kysely osoitti, että kevään käytänteet koulutuksen järjestelyissä olivat onnistuneet. Kysely osoitti yllättäen myös sen, että koulutukseen osallistuvista maatioista suurimmalla osalla ei tällä hetkellä ole erityisohjelmistoja käytössään. Erityisohjelmistojen koulutustarve ja -toive kohdistui muutamiin tunnettuihin ohjelmistoihin, jotka valittiin koulutuksen sisältöihin. Useat tilat toivoivat ohjelmien yhteishankintaa ja hankkimiseen liittyvää konsultointia, mihin koulutuksen aikana tarjottiin mahdollisuus.

4 Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hankkeen keskeiset tavoitteet (vrt. hankesuunnitelma)

4.1 Laadulliset tavoitteet ja tulokset

Tietotekniikan käyttöä on hankesuunnitelmassa mainitun tavoitteen mukaisesti edistetty alueen maatilayrityksissä yrityksissä neuvomalla ja opastamalla, tuottamalla maatilakohtaisia tietotekniikkaratkaisuja ja järjestämällä kohderyhmän tarpeisiin räätälöityä tietotekniikkakoulutusta. Hankkeen järjestämän koulutuksen 20 osanottajasta 16 on naisia. Koulutuksella on ollut myönteinen vaikutus alueen naisten koulutuksen määrään ja tasoon.

4.1.1 Koulutuksen palaute

4.1.1.1 Kevään koulutuksen palaute

Kevään koulutusjakson aikana koulutuksen kohderyhmältä pyydettiin palautetta kahteen otteeseen. Palauteiden perusteella voidaan todeta kohderyhmän olleen tyytyväinen koulutuksen tasoon ja opituihin aihealueisiin.

Hyödyllisiksi opituiksi aihealueiksi ovat osoittautuneet varsinkin taulukkolaskenta ja tekstinkäsittely. Turhia opiskeltavia asioita kurssilla ei oppilaiden mielestä ole ollut.

Miten käytännössä hyödynnät oppimaasi?

” Teen tilan kirjalliset työt tietokoneella. Kirjanpito, suunnittelu yms.”

” Voin hoitaa pankkiasiat tietokoneella. Lisäksi siementäjän tilauksen ja karjatiedot.”
” Otan tietokoneen käyttöön maataloudessa.”
”Tarkoitus on tehdä itse lannoitus- ja viljelysuunnitelma”

Kouluttajista saatua palautetta:

” Kouluttaja on suoriutunut tehtävästään hyvin. Apuja ja neuvoja olen saanut aina tarvittaessa”
” Hyvä, hieman hidas tahti minulle mutta ei haittaa. Perusteellisuus on valttia ja lupa kysyä.”
” Paras ATK-kurssin opetus, olen ollut muuallakin pienillä liian kiireisillä peruskursseilla.”
” Opettajilla kiire opetuksessa”

Muita kommentteja:

” todella tarpeellinen kurssi! Miten ennen pärjättiin kun ei ollut tietokonetta?”

4.1.1.2 Syksyn koulutuksen palaute

Syksyn koulutusjakson aikana koulutuksen kohderyhmältä pyydettiin palautetta kurssin lopulla. Palautteessa kysyttiin mielipidettä sekä kurssikokonaisuudesta että syksyn 2002 koulutusten sisällöistä. Palautteen perusteella voidaan todeta kohderyhmän olleen tyytyväinen koulutuksen tasoon ja koulutettuihin aihealueisiin.

Kurssin sisältöön ja kurssijärjestelyihin oltiin tasaisen tyytyväisiä. Heterogeenisen ryhmäkoostumuksen vuoksi osa opiskelijoista piti koulutuksen vauhtia liian nopeana tai liian hitaana.

Mikä osuus kurssista oli mielenkiintoisin/hyödyllisin?

”Yleensä tietokoneen käyttö ja pankkiohjelmat”
”Maatalouden ohjelmat”
”Retki Simoon oli piristävä”
”Softsalon ohjelmat”

Eriysohjelmistojen kouluttajat jakoivat mielipiteitä. Neljä viidestä kouluttajasta sai todella hyvät arviot sekä kouluttamisestaan että kouluttamastaan aiheesta. ”Onko ohjelmasta jatkossa hyötyä työssäsi” – kohtaan suurin osa vastasi Kyllä.

(Liite 4: kooste koulutuksen palautteesta)

4.2 Määrälliset tavoitteet ja tulokset

Koulutuksen aikana järjestettiin yhteensä 680 oppilastyöpäivää. Hankkeessa oli mukana 20 maatilayrittäjää. Koulutukseen osallistujat jakautuivat sukupuolen mukaan seuraavasti: oppilaista 16 oli naisia, 4 miehiä. Koulutukseen osallistuvat maatilayrittäjät jakautuivat sijainniltaan seuraavasti: alle 50 kilometrin matkan päässä kuntakeskuksesta sijaitsee 11 oppilaan tila. Yli 50 kilometriä matkaa on 9 viljelijällä. Tämä osoittaa selkeästi sivukylien viljelijöiden koulutustarpeen. Hankkeessa toimivista kolmesta osa-aikaisesta henkilöstä kaksi oli naisia.

5. Hankkeen talous

5.1 Rahoitussuunnitelma

Hankkeen rahoitus on toteutettu julkisen ja yksityisen rahoituksen osuuksin. Julkisesta rahoituksesta vastaavat TE-keskus EU- ja valtio-osuuksillaan sekä Pudasjärven kunta osuudellaan. Yksityisen rahoitusosuuden kattavat koulutuksen osallistumismaksut. Hankkeen hyväksytyt kustannusarvio on 33 982 € (alv 0%). Avustusta hankkeelle on myönnetty yhteensä 24 467 €. Julkisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksytystä kokonaisrahoituksesta on 90 % eli enintään 30 584 €.

Kokonaisrahoitus kattaa hankkeen kustannukset ja jakaantuu seuraavan taulukon mukaisesti:

RAHOITUSSUUNNITELMA JA TOTEUTUMA AJALLE 1.2 – 31.12.2002

2002	Suunnitelma €	Toteutuma €
TE-keskus, EU	15 292,00	15 151,25
TE-keskus, valtio	9 175,00	9 090,75
Kunta	6 117,00	6 060,50
Julkinen rahoitus yhteensä	30 584,00	30302,5
Yksityinen, rahallinen osuus	3 398,00	3 372,09
Yksityinen rahoitus yhteensä	3 398,00	3 372,09
Hyväksytty hankerahoitus yhteensä	33 982,00	33 674,59
Kokonaisrahoitus	33 982,00	33 674,59

5.2 Hankkeen toteutuneet kustannukset väliraportin, loppuraportin ja koko hankkeen ajalta:

Hankkeen toteutuneet kustannukset väliraportin ajalta 1.2 – 30.6.2002:

	Kustannusarvio / koko hanke	Toteutunut 1.2 – 30.6.2002
Palkat ja sivukulut	10 007	14 965,01
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	14 894	
Matkakulut	4 870	641,82
Muut kustannukset	4 211	3 456,99
* vuokrat (koulutustilat ja tietokonelaitteistot)	1 233	1 118,45
* toimistokulut (ohjelmistolisenssit, opetusmateriaalit)	1 758	1 125,48
* muut (postitus, ilmoitukset)	1 220	1 213,06
Yhteensä	33 982	19 063,81
Hankkeen tulot (yksityisen rahoituksen osuus)	3 398	1 690,29

Hankkeen toteutuneet kustannukset loppuraportin ajalta 1.7 – 31.12.2002:

	Kustannusarvio / koko hanke	Toteutunut 1.7 – 31.12.2002
Palkat ja sivukulut	10 007	5641,40
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	14 894	3 277,30
Matkakulut	4 870	3 652,08
Muut kustannukset	4 211	2 040,00
* vuokrat (koulutustilat ja tietokonelaitteistot)	1 233	840,00
* toimistokulut (ohjelmistolisenssit, opetusmateriaalit)	1 758	1 120,00
* muut (postitus, ilmoitukset)	1 220	80,00
Yhteensä	33 982	14 610,78
Hankkeen tulot (yksityisen rahoituksen osuus)	3 398	1 681,80

YHTEENVETO HANKKEEN TOTEUTUNEISTA KUSTANNUKSISTA

Hankkeen toteutuneet kustannukset ajalla 1.2 – 31.12.2002:

	Kustannusarvio / koko hanke	Toteutunut 1.2 – 31.12.2002
Palkat ja sivukulut	10 007	20 606,41
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	14 894	3 277,30
Matkakulut	4 870	4 293,90
Muut kustannukset	4 211	5 496,99
* vuokrat (koulutustilat ja tietokonelaitteistot)	1 233	1 958,45
* toimistokulut (ohjelmistolisenssit, opetusmateriaalit)	1 758	2 245,48
* muut (postitus, ilmoitukset)	1 220	1 293,06
Yhteensä	33 982	33 674,59
Hankkeen tulot	3 398	3 372,09

Liitteenä ote kirjanpidosta. (Liite 5).

5.3 Kustannussuunnitelmassa pysyminen

Kokonaisuutena hankkeen kustannussuunnitelmassa pysyttiin. Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut –osion kustannukset alittuivat reilusti ostopalvelujen vähäisen määrän ja niiden edullisuuden vuoksi. Kustannuksia siirrettiin Palkat ja sivukulut –osioon. Muut kustannukset –osion kustannusarvio ylitettiin hieman vuokrien ja toimistokulujen osalta.

6 Yhteenveto ja hankkeen jatkotoimenpiteet

Hanke tuli tarpeeseen. Hankkeen on saavuttanut sille asetetut laadulliset ja määrälliset tavoitteet. Hanke päättyi 31.12.2002. Hankkeessa mukana olevien maatilayritysten määrä ja koulutukseen osallistuvien läsnäoloprosentti osoittivat että tarvetta maatilayritysten tietotekniikan käyttövalmiuksien parantamiselle on. Koulutusjakson jälkeen viljelijöillä on paremmat valmiudet oman ammattiosaamisen kehittämiseen tietotekniikan avulla, esimerkiksi verkko-oppimisen näkökulmasta.

Hankkeessa syntyneitä kokemuksia ja malleja on levitetty Oulun seutukuntaan sisällöltään samanlaisen hankkeen muodossa (Tietomylytys II). Sisällöltään samanlainen hanke käynnistyi syksyllä 2002. Suunnitteilla on myös koulutushanke, joka tähtää viljelijöiden liiketoiminnallisen osaamisen kehittämiseen. Hankkeessa saavutettuja tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää viljelijöille kohdennettujen jatkokoulutusten muodossa. Koulutuksen kohderyhmän perus ATK-taidot mahdollistavat uusien teknologioiden (verkko-oppiminen, mobiilioppiminen) hyödyntämisen. Hankkeen aikana on tullut esiin uusia ideoita koulutuksen kohderyhmän ja yhteistyökumppaneiden taholta. Maanviljelyyn liittyvien erityisohjelmistojen tuottajat ovat kiinnostuneita hoitamaan ohjelmistojensa päivitysversioiden koulutukset verkko-opintojen avulla.

7. Liitteet

- Liite 1: koulutuksen osallistuja- ja läsnäololista
- Liite 2: toteutunut aikataulu- ja koulutussuunnitelma
- Liite 3: kysely syksyn 2002 koulutuksen sisällöistä
- Liite 4: kooste koulutuksen palautteesta
- Liite 5: ote kirjanpidosta